

Ellen & Eigil Rasmussen
Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

Miljøcenter Roskilde
Ny Østergade 7-11
4000 Roskilde

Vesternæs, den 5/10 2009
Deres jr.nr. **ROS-403-01908**

Indsigelse vedr. Vindmøllepark ved Kappel i Lolland kommune – forslag til kommuneplantillæg 360-18 m.v.

På baggrund af Lolland kommunes informationsside, bragt i Extra Posten den 3. august 2009, indgiver vi hermed indsigelse til det foreliggende forslag til kommuneplantillæg m.v. udarbejdet af Miljøcenter Roskilde.

Tilsvarende/næsten identisk materiale er offentliggjort af Lolland kommune som en Miljørapport til Forslag til Lokalplan 360-21. Vores indsigelse tager udgangspunkt i Miljøcenter Roskildes publikation Kommuneplantillæg nr. 360-18, Lolland kommune – Vindmøllepark ved Kappel, Lolland kommune med tilhørende VVM-redegørelse, del 1 og 2.

Rapporten har som overskrift Vindmøllepark; men allerede i første afsnit af projektbeskrivelsen bliver de ønskede møller omtalt som forsøgsmøller, og oversigtskortet bruger betegnelsen Kappel Vindmøllepark.

Så er man allerede blevet forvirret. Hvad er det egentlig, at DONG Energy ønsker at etablere – forsøgsmøller, vindmøllepark eller demonstrationsplads?

Ydermere er projektet illustreret med et luftfoto over det område, hvor de nye vindmøller ønskes placeret.

Her har DONG placeret 7 vindmøller; men har behændigt undladt at placere de lysmaster, som også følger med i et projekt med så høje vindmøller. Det er yderst kritisabelt og meget misvisende, også set på baggrund af, at det selv samme billede bliver benyttet den 27/8 2009 i Lolland-Falsters Folketidendes referat af borgermødet, der fandt sted den 26/8 2009.

Det billede tegner et helt forkert billede af, hvad det reelt er, borgerne i Kappel området i "worst-case" kan komme til at leve med de næste 20-30 år.

Forudgående høring – kap. 1.3

Miljøcenter Roskilde fremsætter nogle betragtninger vedr. høringsperioden 30/3 2009-30/9 2009, hvor man som borger havde mulighed for at komme med ideer, forslag og indsigelser til Debatoplæg til vindmølleplan. Der var indkommet ni svar til denne sidste høring; men hvorfor er det ikke nævnt hvor mange der kom til den første idéfase i 2006?

Den korte gennemgang af hvilken type henvendelser, der er indsendt, afrundes med konklusionen: "En del forhold er efter deres karakter behandlet på et mere overordnet niveau, mens der for andre mere er tale om, at der i VVM-arbejdet er lagt til grund, at de angivne bekymringer ikke skulle vise sig berettigede", citat slut.

Selvfølgelig er vores bekymringer berettigede. Det bekræfter fremmødet til borgermødet i Kappel forsamlingshus 26/8 2009 i høj grad.

(Forslag til) kommuneplantillæg – kap. 2

Her står der, at "det planlagte vindmølleanlæg i al væsentlighed etableres inden for de planlægningsmæssige og miljøpåvirkningsmæssige rammer", som er beskrevet i VVM-redegørelsen.

"I al væsentlighed" – skal det forstås så vidt muligt, altså et flydende begreb – eller?

Retningslinjer for nærområdet – kap. 2.2

Ellen & Eigil Rasmussen
Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

I afsnit to bruges der ikke mange ord på støj; men konkluderer bare, at de gældende beregningsmæssige støjgrænseværdier skal overholdes hos alle naboer.

Det er helt rigtigt set af Miljøcenter Roskilde, at støjintensiteten i høj grad beror på beregninger. Men når der her tales om naboer, så opfatter vi det som de allernærmeste naboer, som af hensyn til støjen bliver sat ud af deres huse.

For os, der bor i nærzonen men dog lige uden for det planlagte rammeområde for lokalplanlægning, er netop beregningerne af støjniveauet årsag til stor bekymring. Vi bor i ganske kort afstand (ca. 50 m skønner vi) fra målepunktet C, Vesternæs (se side 15 i Kommuneplantillæg 360-18, 2. del)

Af de forskellige tabeller i del 2 fremgår det med al tydelighed, at vi befinder os i et grænseområde med et støjniveau på mellem 39,2/40,8 ved vindhastigheder på hhv. 6 og 8 m/s (tabel 2.3, side 13).

Vi vil gerne gøre opmærksom på, at Torben Holm Pedersen, DELTA, ved borgermødet måtte erkende, at støjgenerne er beregnede værdier og ikke eksakte værdier, målt ved tilsvarende møller. Derfor synes vi, at der er grund til endog stor bekymring. Ikke kun for vores eget vedkommende; men for hele nærzonen i det berørte område.

Vores bekymring for støjgener er ikke kun begrundet i høj og generende støj; men i lige så høj grad i den lavfrekvente støj, som forekommer at være et endnu mere diffust begreb, hvis man lyttede til Torben Holm Pedersen. I tabel 2.7, side 15 i

Kommuneplantillæg nr. 360-18 del 2 fremgår det, at den beregnede indendørs støj ved vindhastighed 6 m/s vil være lige under grænseværdien på 20; men ved 8 m/s vil være over de 20 LpA.LF.

Tabel 2.7 Beregnet indendørs støjbidrag fra syv vindmøller					
"Eksempel 2"	Beregnet L _{pA.LF} indendørs				Vejledende grænseværdi for LpA.LF indendørs
	a) middel reduktionstal		b) konservative reduktionstal		
	6 m/s, a)	8 m/s, a)	6 m/s, b)	8 m/s, b)	
A Sommerhuse	9	12	15	19	20
B Højbakkegård	12	15	19	22	20
C Vesternæs	11	14	18	21	20
D Ved Riddertofte	14	16	20	23	20
E Gottesgæbe	13	16	19	22	20
G Ravnegravene	15	18	22	25	20

Tabel 2.7 Beregnet indendørs støjbidrag LpA.LF fra 7 vindmøller med middelreduktionstal a) og konservative reduktionstal b). De viste vejledende grænseværdier gælder for boliger itidsrummet kl. 18 – 07. Beregningerne gælder for "Eksempel 2"-opstillingen af vindmøllerne. [dB re 20µPa].

På borgermødet blev der spurgt til jordrystelser; men det blev der heller ikke svaret på. Brugbare informationer udeblev desværre totalt.

Det vil ikke være svært at forestille sig, at sådanne rystelser vil forekomme i vid udstrækning, når man betænker at møllerne vil have så enorme rotorser. I anlægsfasen vil rystelser og vibrationer sandsynligvis være betydelig større.

Vi har ved tidligere lejligheder konstateret, at der registreres en tydelig rumlen i vores hus, når der f.eks. læsses store sten af ved digerne i forbindelse med kystsikring.

Vi kan derfor sagtens forestille os, at også møllerne vil give betydelige rystelser/vibrationer.

At man fra myndighedernes side agter at gentage fejltagelsen med at rejse møller indenfor kystnærhedszonen på 3 km og især hensigten med at ignorere strandbeskyttelseslinjen hænger ikke rigtigt sammen med, at kommunen ønsker at være en "grøn kommune", hvor der tages miljøhensyn.

I kap. 3.9.3 står der ganske vist, at dispensationen kan gives af Miljøcenter Nykøbing F. Men for os at se, agerer Miljøcenter Roskilde som om den dispensation næsten er i hus.

Ellen & Eigil Rasmussen

Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

Placeringen af vindmølleparken i kystnærhedszonen er ikke planlægningsmæssigt og funktionelt velbegrundet, og der bør ikke gives dispensation til placeringen indenfor strandbeskyttelseslinjen.

Vi ser ingen grund til at gentage tidligere tiders fejltagelse med tilladelse af vindmøller indenfor strandbeskyttelseslinjen.

At placere 7 forskellige typer kæmpemøller og 2 enorme lysmaster i et så fladt kulturlandskab, virker fuldstændig malplaceret.

Det er vi overbevist om, at også de få turister, som måske bare én gang i deres liv, kommer for at se "kraftværket", vil være enige med os i.

Rammer for lokalplanlægningen – kap. 2.3

Her opremses nogle gode intentioner om, at der skal være lidt harmoni i opstillingen af møllerne, samme vingeanstal på møllerne, rotationsretningen skal være den samme og der skal være ensartet forhold imellem tårn og rotordiameter.

Vi har lidt svært ved at se, at det hele skulle kunne blive så ensrettet.

Rotorerne har forskellige diametre, så hvordan DONG vil få omdrejningstiden til at blive så harmonisk, at man "næsten" kan opfatte det hele som én mølle, der drejer rundt, bliver vist noget af et projekt i sig selv.

Man kan så hilse velkommen, at der ikke må forekomme logoer og reklame på møllerne. Så undgår vi forhåbentlig, at vindmølleproducenternes udstillingsvindue bliver en palet i alle regnbuens farver, som i "worst case" ville kunne ses så langt væk som på Vestas fabrikken, som efter alle udmeldinger at dømme, ikke skal regne med at være en sikker medspiller i dette lokale projekt.

Når der skal rejses møller af over 150 meters højde, kræver Statens Luftfartsvesen en markering; men i kap. 2.3 står der, at der kan opstilles 2 markeringsmaster.

Er det fordi man rent faktisk skal have tilladelse fra Statens Luftfartsvesen til at opstille både vindmøller og markeringsmaster?

Kunne man forestille sig et veto fra Luftfartsvesenet på grund af intensiv trafik i korridoren over Lolland?

Planlægningsredegørelse – kap. 3

"Der er udarbejdet visualiseringer, der viser områdets karakter før og efter udskiftningen af møller" (citat fra Nuværende arealanvendelse og aktiviteter i området – 3.1)

Som naboer til den gamle vindmøllepark ved Kappel ved vi godt, hvordan der ser ud nu; men når man så kigger på visualiseringerne, kan man blive i tvivl om de nu også viser det sande billede af, hvordan landskabet vil se ud, hvis de 7 møller og 2 lysmaster bliver rejst.

Det forekommer os, at der ikke altid synes at være det rette forhold imellem højderne på lysmaster og møllehøjder (et eksempel er forsiden på del 2 i VVM-redegørelsen, hvor lysmasten til højre i billedet, står nærmest beskueren, og møllen lige til højre for lysmasten iflg. opstillingsplanen burde være den højeste mølle på ca. 200 m. Den bageste lysmast burde ligeledes være 200 m høj og befinde sig i den modsatte ende af planlægningsområdet; men ikke desto mindre synes den mast at være en kende højere end den 200 meters mølle, der står tættere på beskueren).

Visualiseringen fra Riddertoft viser ganske rigtige mindre og større møller; men her har man fået placeret en bagvedliggende mølle foran en mølle, der ellers ligger nærmere Gottesgabe Strandvej (foto 6).

For os, der bor i nærzonen har det stor betydning med en ærlig visualisering, og som beboer på Vesternæsvej savner jeg visualiseringer herfra.

Ellen & Eigil Rasmussen
Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

Det ville være ønskeligt, om der havde været f.eks. 2 visualiseringer fra beboelser med lige husnumre og i hvert fald 1 visualisering fra en beboelse med ulige husnummer. Vi kunne nemt fristes til at tro, at de manglende visualiseringer fra Vesternæsvej skyldes, at selv DONG ikke mener, at det vil være et kønt syn. For vores vedkommende vil vi som minimum få den blandede fornøjelse af at sidde i vores stue og have udsyn til en mast2 samt mølle 5 og 7. Udendørs vil vi have udsigt til en større del af anlægget.

Regionale friluftsområder og kystnærhedszonen – kap. 3.2.2

Det påstås, at vindmølleanlægget ikke i sig selv vil påvirke mulighederne for at udnytte digekronen som er et led i et regionalt friluftsområde. Det er da noget af et postulat.

Det bliver efter vores overbevisning ikke nødvendigt med de store turistmæssige tiltag i området, for den for lokale og regionale midler anlagte vandre- og cykelsti på det lollandske dige, vil i perioder være lukket for færdsel, og så er ideen med at kunne cykle fra Rødbyhavn til Nakskov langs digerne ikke rigtig til at få øje på. Det kan vi ikke være bekendt.

I rapporten konkluderes, at der alligevel ikke kan være nogen, der ønsker at benytte diget, hvis det er frostvej, stærk storm eller der er nedbør. Jo, det er der da helt sikkert. Vi lokale ved, at der faktisk er ret mange, der synes, at det er dejligt med en spadseretur langs diget i både stormvej og på klare frostvejrskdage. Det er jo netop charmen ved at kunne færdes på digekronen og nyde årstidernes skiften, når man bor i sådan et smørhul, som vi gør. Når det bliver nødvendigt at lukke for færdsel ud for møllerne fremover, vil det betyde, at der må spærres fra Gottesgabe Strandvej til Vesternæs Strand. Det er ikke godt nok.

I kap. 3.2.2 afsnit 4 henvises til kort 6.10.1. Det fandt jeg aldrig.

Resten af teksten i kap. 3.2.2 beskriver en mulighed for vindmøller inden for de allerede udlagte områder, og Miljøcenter Roskilde har den opfattelse, at placeringen af møllerne i kystnærhedszonen er både planlægningsmæssigt og funktionelt velbegrundet fordi man ikke anser det for muligt med sådan en placering i fremtiden. Nej, det må man sandelig ikke håbe.

Man anser også placeringen for optimal på grund af vejrforholdene, og det selv om Per Hjelmssted på borgermødet slog fast, at vinden ikke havde særlig stor betydning. Postulatet om, at færre boliger vil være berørt, når halvdelen af oplandet er hav, kan man ikke bruge til noget, når man hører til den anden halvdel, der bliver berørt.

Vækstforum Sjællands handlingsplan 2009 – kap. 3.4.1

Region Sjælland har et ønske om at være førende indenfor energi- og miljøteknologi – jamen hvor ville det være befriende, hvis man så kunne få øje på andet end vindmøller. Det kan da heller ikke have undgået regionens politikeres opmærksomhed, at næste generation af ikke fossile energikilder nu handler om solceller. Det ville være endog rigtig fremsynet at gå videre ad den vej, som samtidig ville være til meget mindre gene for natur og mennesker.

Vand- og naturplaner – kap. 3.6

Nye vand- og naturplaner skal udgøre grundlaget for forvaltningen af Natura 2000 områder, og når vand- og naturplanerne er klar omkring årsskiftet 2009/10 skal kommuneplaner og –tillæg

Ellen & Eigil Rasmussen
Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

være i overensstemmelse med de planer. Her vurderer Miljøcenter Roskilde, at vindmølleparken ikke kan komme i strid med målene, og det selv om Miljøministeriet i efteråret 2008 har fremsat forslag til bl.a. habitatområde for marsvin i et område ved kysten ud for Kappel.

Vi mener, at støjen fra Kappelområdet i anlægsfasen vil skade den store forekomst af marsvin i havet ud for Kappel, idet disse dyrs hørelse er en livsbetingelse for at navigere og søge føde, og da lyd ydermere forstærkes gennem vand, vil disse naboer i nærzonen lide betydelig skade, og påstande om, at marsvinene vil vende tilbage, stiller vi os tvivlende overfor, når støjen fra anlægsfasen afløses af støj fra rotorerne.

I VVM-redegørelsen **kap. 5.3.4.3 Effekter på marsvin** nævnes det, at nedramningen af pælfundamenter for pilotering vil blive påbegyndt med et støjniveau på 90dB, stigende til 130 dB. Der er det ikke kun marsvinene, der lider.

Det påpeges, at myndighederne bør administrere området, så der ikke sker skader på området, før det er udpeget som habitatområde.

7 store vindmøller og 2 lysmaster synes vi er en skade, der påføres et følsomt område. Hvis det skønnes at mølleplanen kan skade et Natura2000 område, kan planen ifølge bekendtgørelse 408 ikke vedtages.

Her vurderer Miljøcenter Roskilde, at den foreliggende plan ikke vil påvirke Natura 2000 områderne væsentligt.

For os er det et spørgsmål, om væsentligt ikke er for meget, når det drejer sig om naturens følsomhed overfor menneskeskabte projekter.

Samme bekendtgørelse betinger også, at mølleplanen ikke ødelægger yngle- eller rasteplasser. Det anser Miljøcenter Roskilde heller ikke for et problem.

For os, der bor i området, er det dog indlysende, at så store møller plus de krævede lysmaster nødvendigvis må få en negativ virkning på rasteområderne, idet vi i forårs- og efterårsmånederne dagligt kan iagttage endog store mængder gæs af forskellige arter, der raster og fouragerer på markerne fra Bogøinddæmningen mod nord – og mod sydvest helt ud under digerne, og i forårsmånederne er der også ganske mange svaner, der raster på de samme marker.

Vindmøllecirkulæret – kap. 3.9

Cirkulæret fastsætter rammerne for planlægning af vindmøller og deres placering, og vi mener bestemt ikke, at der er mange steder, hvor vindmølleplanen overholder cirkulærets udstukne regler.

- * Vindressourcen – her udtalte Per Hjelmsted ved borgermødet, at det ikke var så vigtigt
- * Hensyn til naboer – der tages ikke hensyn. Støjgrænserne holdes kun lige under de lovlige grænser.
- * Hensyn til naturen – tages der ikke. Digegravene og omgivelserne rummer beskyttede tudser og frøer, og hensynet til dem, er svært at få øje på.
- * Hensyn til landskabet – er slet ikke til at få øje på. Den lollandske sydkysts flade og unikke landskab vil blive fuldstændig ødelagt med det uharmoniske anlæg, og vil være medvirkende til at ødelægge alle de gode tiltag til naturgenopretning og vådområder, der finder sted i disse år – bl.a. langs hele Lollands sydkyst.
- * Kulturhistoriske hensyn – her er vi specielt kede af, at Kappel kirke vil forsvinde helt i det visuelle indtryk af møller og master. Kirken, der oprindeligt var et kapel som landsbyens beboere kunne benytte, når vejen til Vestenskov var for ufremkommelig og de mennesker, der valfartede til Hellig Trefoldigheds Kilde, mister sin symbolstatus som et vartegn for vej- og søfarende.

Det har undret os, at DONG tilsyneladende kan få tilladelse til hvad som helst. Modsat

Ellen & Eigil Rasmussen

Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

den almindelige borger, der skal søge og udfylde oceaner af papir bare man vil opføre et lille brændeskur eller lign.

- * Vindmøller skal opstilles i et let opfatteligt geometrisk mønster – det sker ikke, og det erkender DONG dog; men i tilfælde af, at der er tale om forsøgsmøller, som DONG nu hævder, at det er, kan der dispenseres, og sandelig om ikke By- og Landskabsstyrelsen v/Miljøcenter Roskilde giver denne dispensation i samme arbejdsgang, som forslaget offentliggøres.
- * Området i forhold til anlæggets størrelse – her er det vores mening, at området er alt for lille til at rumme så stort et anlæg, vel at mærke, når der er naboer så tæt på.
- * Møllernes præcise placering – ligger ikke helt fast, selv om det i lokalplanforslaget fra Lolland kommune skal være præciseret, hvor både møller og master skal placeres. Det kan bl.a. læses i **kap. 5.3.9 Mangler ved VVM-redegørelsen**: "Da der er tale om et område til forsøgsmøller er det endnu ikke besluttet præcis hvilke møller, der opstilles, ligesom der kan blive en smule afvigelse i den præcise placering". Ved borgermødet fortalte Per Hjelmsted, at der ikke kunne ændres så meget som et komma ved en lokalplan. Hvis man gør det, kræver det en ny lokalplan. Så hvornår bestemmer man sig for eksakte placeringer?
- * Hvor store afvigelser kan man forvente? Det er nemlig ikke ligegyldigt, idet selv ganske små afvigelser kan have betydning for skyggekast, afstande til naboer og deraf følgende ret til at søge erstatning uden gebyr m.m.

Bekendtgørelse om støj fra vindmøller – kap. 3.9.2.

Citat: "Lolland kommune har som støjmyndighed taget stilling til, at naboområdet bortset fra sommerhusområdet Vesternæs er at betragte som spredt bebyggelse. Sommerhusområdet Vesternæs er at betragte som støjfølsom arealanvendelse". Citat slut.

Vi kan tilslutte os, at et sommerhusområde må være at betragte som støjfølsomt område; men det må til en vis grad også gælde den almindelige borger. Vi skal dog være i området hele året.

Da vi købte hus på Vesternæsvej for 14 år siden, undersøgte vi først, om der var lokalplaner, der kunne forhindre, at vi fik en tålelig tilværelse.

Det var der ikke. Ingen nye møller, og ingen kæmpe grisefarme lige i nærheden.

Vi var godt klar over, at man ved at flytte i landzone må affinde sig med, at der køres gylle på markerne i perioder, landmændene sår, når tiden er til det, også selv om dele af natten tages i brug, og det samme gælder, når afgrøderne skal i hus. Der kører traktorer og mejetærskere forbi ens vinduer i løbet af natten, og der høres en lidt irriterende brummen fra et korntørreri i det fjerne; men sådan er det at bo på landet, og det affinder vi os med. Det er jo korte perioder, det drejer sig om, og når f.eks. forårssåningen er tilendebragt, kan vi til gengæld via de åbne vinduer, falde i søvn til frøernes parringskvækken. Det er rigtig hyggeligt.

At vi almindelige borgere langs Vesternæsvej ikke kan få anerkendt, at vores boliger også er støjfølsomme, undrer os meget.

Jeg (Ellen Rasmussen) sad i en årrække i lokalkomiteen for Danmarks Naturfredningsforening, og for omkring 10 år siden, fik vi fremsendt papirer fra Rudbjerg kommune, der udbad sig en udtalelse på baggrund af nogle planer om at lave mindre, spredte rensningsanlæg.

Her mente man, at bl.a. Vesternæs var et egnet område, idet matriklerne i Vesternæs by var at betragte som klyngebebyggelse, altså små, samlede enheder.

Planen var at etablere 3-4 forskellige typer anlæg langs vejen – ud i det åbne land, alt efter hvordan boligerne lå. Derfor undrede det os meget, at vi lige pludselig var blevet til spredt bebyggelse. Det er dog kun et enkelt hus, der er forsvundet på grund af brand og et stuehus, der er revet ned her i 2009.

Ikke-teknisk resume af miljørapporten – kap. 4.2

Ellen & Eigil Rasmussen
Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

Det påstås dokumenteret, at møllerne kan overholde gældende regler for støj, afstand, skyggekast m.v.

Det føler vi bestemt ikke er veldokumenteret. Som tidligere nævnt, er store dele af beregningerne usikre fordi man netop ikke har målt på møller af tilsvarende størrelser og i tilsvarende landskabstyper. Nogle af møllerne har jo aldrig været produceret endnu, så beregningerne kan meget vel være forkerte. Og selv om støjniveauet måske kan overholdes 1 eller 2 år. Hvad så når møllerne er godt slidte? Så ved vi af erfaring, at de støjer mere eller i værste fald udsender meget generende toner.

Valg af alternativ – kap. 4.3.6

Vi har svært ved at forstå, at Nøjsomheds Odde og "Kappel II" i Bogødæmningen skulle være mindre egnede områder til det planlagte anlæg med forsøgsmøller. Vinden er jo ikke det vigtigste for DONG.

Hvad er det så, der gør de to andre områder mindre egnede?

De to områder er jo netop orienteret mod nord, og vil derfor genere ganske få borgere med skyggekast og havet er også nabo til den ene side.

Bemærkninger til Ikke-teknisk resumé af VVM-redegørelsen

I kap. 5.1, 2. afsnit nævnes det, at der evt. kan blive tale om at opstille lidt mindre vindmøller. Ville det i givet fald være så små vindmøller, at lysmasterne kunne udelades?

Det kan godt være, at der ikke bor så mange mennesker lige der, hvor møller og master tænkes opført; men at anlægsfasen kun vil berøre et meget lille antal mennesker mener vi ikke passer.

Den tunge trafik skal ledes ad anviste veje; men der vil jo være megen anden trafik i området, ligesom vi lokale jo også bevæger os ud i området, og med hensyn til støjen i anlægsfasen så har jeg tidligere nævnt, at vi i de perioder, hvor der blev kørt store sten til digerne for at udbedre disse, tydeligt kunne høre og fornemme vibrationer, når der blev læsset sten af, og det til trods for, at vi bor 2-2,5 km fra kysten.

Husk på, at landskabet er så fladt. Der er ingen pukler eller lignende, der kan virke som lyddæmpere fra anlægsplads til beboelserne på Riddertoften, Gottesgabe Strandvej, Vesternæsvej m.v.

At I betegner de nuværende 24 møller som harmonisk, men dominerende i nærzonen, tror jeg ikke der er mange, der kan nikke genkendende til.

Netop fordi opstillingen er så harmonisk og ensartet, er det for os blevet en kær nabo, hvis profil vi ynder at videregive på fotografiske hilsener til familie og venner.

Det forholder sig helt anderledes med en eventuel fremtid med de nye møller og ikke mindst lysmasterne.

I påstår først, at opstillingen virker uproblematisk fra de fleste vinkler; men bagefter at de er dominerende i alle åbne områder i nærzonen og at størrelserne på møllerne er ude af skala. Det synes vi bestemt ikke er uproblematisk, og så hjælper det ikke at anlægge nye anskuelser vedr. vindmøller. Et kraftværk hører ikke til på landet. Det hører til i et industriområde - eller langt ude på havet. Hvis det var et kraftværk, der skulle opføres ved Kappel, så havde støjgrænserne også været lavere end de er for vindmøller.

Som tidligere nævnt føler vi virkelig, at de planlagte møller og master er et overgreb på Kappel-området. Det hjælper jo slet ikke, at der er fjernet to møller fra projektet i 2006, når de andre til gengæld er rykket nærmere, området er stadig for lille, og visualiseringen på foto 8 af møller og masters synlighed bag kirken, tror vi ganske enkelt ikke på.

Foto 9 fra Sjunkeby viser med al tydelighed, at Kappel kirke og Kappel stubmølle forsvinder helt i mylderet af møllevinger.

Ellen & Eigil Rasmussen

Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

Vi har svært ved at forestille os, at Østersødiget imellem Gottesgabe Strandvej og Albuen vil være attraktivt som rekreative område, hvis møllerne kommer op. Så kan man selvfølgelig vælge en tur i den nye skov ved Vesternæs strand i stedet for; men det har jo lange udsigter før træerne i den skov, vil tage udsyn og lyd fra møllerne, så den visuelle betydning af det skovrejsningsprojekt, stiller vi os tvivlende overfor.

Så er der lysmasterne. Dem frygter vi virkelig også.

Langt de fleste huse ad Vesternæsvej har vinduer mod syd, og det giver os mulighed for bl.a. at nyde udsigten mod syd over de åbne marker og følge trafikken på Østersøen – i nogle tilfælde fra 1. salen i boligerne fordi Vesternæsvej rent faktisk ligger en smule under niveauet i landskabet mod syd.

Nu får vi udsyn til nogle meget uharmoniske vindmøller og ikke mindst master, der blinker med højintensivt hvidt lys i alle døgnets timer, 40-60 gange i minuttet.

Det betyder farvel til dybe, sorte nætter, nætter med klar stjernehimmele o.s.v. Det er næsten ikke til at bære at tænke på.

Den lavfrekvente støj er nævnt ovenover; men vi vil endnu en gang betone, at den virkelig bekymrer os, hvis vi kan risikere at skulle leve med støj, der tangerer eller ligger over den vejledende værdi.

Alle støjmålinger er jo netop ikke baseret på worst case; men er tal, der bygger på årsgennemsnittet. Det gælder både den almindelige og den lavfrekvente støj.

Derfor kan vi sagtens forestille os, at der vil være perioder hvor både den almindelige udendørs støj og den lavfrekvente støj er en del højere, og da vi plejer at sove med åbne vinduer, er det ikke betryggende, at man fra DONGs side vil tilbyde eventuelle afhjælpende tiltag for at dæmpe støjen.

Dels forbeholder vi os ret til at have åbne vinduer/sove ved åbne vinduer og dels er vores bolig ifølge Grundloven ukrænkelig, så der er ingen andre end os selv, der skal bestemme, hvad der skal ske med vores hus, hvis der bliver rejst vindmøller.

Støjbekendtgørelsen fastsætter grænserne for støj fra vindmøller (men desværre ikke for lavfrekvent støj og vibrationer), og der kan ikke dispenseres fra loven. Altså skal møllerne stoppes, når de støjer for meget; men det bliver os som beboere, der i givet fald skal tage kampen op og bevise, at støjniveauet er for højt.

Vi er som nævnt opmærksom på, at der ikke er regler; men kun vejledende maximum grænser for lavfrekvent støj; men vi går ud fra, at Miljøstyrelsens foreslåede grænseværdier for indendørs lavfrekvent støj, offentliggjort i Orientering fra Miljøstyrelsen nr. 9 1997, side 25. Det er de tal, der er vist i figur 2.2 i Kommuneplantillæg nr. 360-18, del 2 vil blive betragtet retningsgivende grænser fra myndighedernes side. Sådan konkluderer vi, når figuren også indgår i Miljøcenter Roskildes materiale.

Figur 2.2 Miljøstyrelsens foreslåede grænseværdier for indendørs lavfrekvent støj

Anvendelse		$L_{pA,LF}$ [dB]
Beboelsesrum, herunder i børneinstitutioner og lignende	Aften/nat (kl. 18 – 07)	20
	Dag (kl. 07 – 18)	25
Kontorer, undervisningslokaler og andre lign. støjfølsomme rum		30
Øvrige rum i virksomheder		35

At der kun bliver ca. 2½ times skyggekast pr. år langs Vesternæsvej, tvivler vi ligeledes på. Ved Riddertoftte er der ført statistik på skyggetimer fra de eksisterende møller, og det viser en overskridelse af skyggetimer på over 800% i forhold til materialets skøn. Man kunne frygte, at det samme vil gøre sig gældende for Vesternæs.

Hvis ikke det er skyggekast, anser vi det i stedet for sandsynligt, at vi får en del blink fra rotorerne. Det vil ikke være en mindre generende faktor.

Socioøkonomiske forhold – kap. 5.3.5

Ellen & Eigil Rasmussen
Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

Etableringen af forsøgsmøllerne – nu benævnt demonstrationspladsen, vil helt sikkert betyde en affolkning. I første omgang må man gå ud fra, at de borgere, der får nedlagt deres beboelser, flytter fra området; men på sigt vil det uden tvivl have en negativ virkning på befolkningstallet.

Hvis naboskabet til møller og master bliver så negativt, som vi frygter, bliver dagligdagen så negativ, at man til sidst kan være nødsaget til at opgive en tilværelse i området – med de menneskelige, økonomiske og negative konsekvenser, man kun kan tænke sig til. Der vil ikke være megen lyst til at vedligeholde beboelser, og at sælge vil være urealistisk. Hvem kunne finde på at købe et hus med store vindmøller og lysende master som nabo.

På borgermødet var der set frem til en grundig orientering om projekt, anlægsfasen og om VE-lovens mulighed for at søge erstatning for værditab på sin ejendom; men den grundige orientering blev til en gang small-talk og visning af plancher, som kun få kunne læse, så man må bare håbe, at formularerne er udfyldt korrekt og bliver behandlet seriøst.

At VE-loven åbner mulighed for at søge tab for værdiforringelse er kun en ringe trøst. Hvad hjælper det at få økonomisk kompensation. Husene vil jo stadigvæk ikke kunne sælges, og hvis de kan sælges med vindmøller som naboer, så har vi fantasi nok til at forestille os, hvem der kunne være fristet af meget billige landhuse.

Sikkert ikke købere, som kommunen vil tage venligt imod; men det kan desværre blive konsekvensen – eller som en af de nærmeste naboer sagde: "så må vi bare rejse og lade nøglen sidde". Så langt ud skal vi forhåbentlig ikke her i Kappel-området.

At lysmasterne overhovedet kom med ind under det samlede projekt, så man også kunne søge erstatning på baggrund af lysmasterne, kan man takke nogle aktive borgere for, og ikke DONG.

DONGs repræsentant ved mødet, Tove Kjær Hansen, blev blot ved med at sige, at hun godt nok var spændt på, hvad energinet.dk ville sige til lysmasterne.

Så er det, vi spørger: "Hvorfor havde DONG ikke undersøgt det på forhånd?" Og hvorfor svarede Dong og Lolland kommune undvigende på et spørgsmål fra salen om lysstyrken? Vi gør det så lempeligt som muligt var det nærmeste man kom et svar fra Dong.

Vi har svært ved at forstå, hvorfor vores situation hele tiden bliver sammenlignet med Onsevigs.

Det kan da godt være, at de har haft besøgende, der ville se deres [havvindmøllepark](#). Det ser også flot ud; men det er jo netop en havvindmøllepark og ikke [havmøller på land](#), så lad være med at bygge for mange ishuse før turisterne er begyndt at invadere.

Og tilbuddet om at kunne købe vindmølleandele ud i fremtiden, anser vi for en hån mod berørte borgere.

At forsøgspladsen er en forudsætning for etablering af det kommunale International Wind Academy Lolland (IWAL) og Oplevelsescenter for vind/vedvarende energi er yderst kritisabelt. Kritisabelt er det også, at de involverede politikere langt hen ad vejen har deltaget i møder og beslutninger vedr. forsøgsmøllerne, ekspropriation m.m. F.eks. blev byrådsmedlem Tom Larsen (V) blev først erklæret inhabil, da han blev direktør for International Wind Academy Lolland (IWAL), hvorimod borgmester Stig Vestergaard (A), der er bestyrelsesmedlem i IWAL stadig deltager i alle møder og beslutninger.

Når Lolland kommune har så stor interesse i begge projekter, kan man som borger virkelig frygte for, om man overhovedet bliver hørt.

Vi bliver lovet, at der vil blive udført støjmålinger, når møllen er i stabil drift.

Hvad er stabil drift, og hvor lang tid efter ibrugtagning regner man med, at der går, før der er tale om stabil drift.

Det er Lolland kommune, der skal overvåge om støjgrænserne holdes.

Ellen & Eigil Rasmussen
Vesternæsvej 14 - Vesternæs - 4900 Nakskov

Vil det ske kontinuerligt eller ved klager, og hvor lang tid må der max. gå fra klage til ageren fra kommunens side?

Mangler ved VVM-redegørelsen – kap. 5.3.9

VVM-redegørelsen bygger på faglige vurderinger på baggrund af refereret dokumentation (fra DONG?), og konkluderer, at der er en række usikkerhedsfaktorer; men vurderer ikke, at det kan have indflydelse på den samlede anbefaling af projektet.

Det hænger ikke rigtig sammen med, at der endnu ikke er taget endelig stilling til præcis hvilke møller, der skal stilles op og præcis hvor.

Hvordan kan man så overhovedet lave støjberegninger, som vi bare kunne have lidt tiltro til?

I håb om, at Miljøcenter Roskilde vil læse borgernes indsigelser nøje og endnu en gang overveje, om ikke DONG Energy's projekt skal tages af bordet, fremsender vi hermed vores indsigelse til Kommuneplantillæg 360-18 m.v.

Eigil og Ellen Rasmussen

Vesternæsvej 14 - Vesternæs
4900 Nakskov

samt 22 medunderskrivere fra 17 beboelser i Kappelområdet, som har ønsket at tilslutte sig vores indsigelse til Miljøcenter Roskilde samt Lolland Kommune.

Vedlagt/vedhæftet bilaget [Medunderskriver_MC](#)